

ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย

Instructional Leadership of Heads of Departments in Schools Under
Sukhothai Primary Education Services Area Office

นवलปรังค์ ยอดสกุลณี*

Nualprank Yodsakulnee

วิทยา จันทรศิลา**

Vitthaya Jansila

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย 2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคุณลักษณะในแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.83) ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.82) ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.75) และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู ($\bar{X}$ = 3.70) เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการและด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู เมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการในรายด้านแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไปมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ / หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

*นักศึกษาลัทธิการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

**อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

The objective of this research is 1. To study a leadership in head of learning area instructional in school under Sukhothai Primary Education Services Area Office 2. To compare a leadership in head of learning area instructional in school under Sukhothai Primary Education Services Area Office according to types of school and working experiences. The results of the research revealed that: A leadership in head of learning area instructional in school in schools under Sukhothai Primary Education Services Area Office, overall, were at high level. Considering in each aspect, it was found that creating academic environment was shown the highest rank ($\bar{X}$ = 3.83), followed by, academic administration ($\bar{X}$ = 3.82), efficiency in professional education ($\bar{X}$ = 3.75) and professional development orderly ($\bar{X}$ = 3.70). The result of comparing is as follows : According to types of schools, a leadership in head of learning area instructionals in schools under Sukhothai Primary Education Services Area Office were significantly different at the statistical level of .05. Considering each aspect, it was found that the characteristic in academic administration the characteristic of efficiency in professional education and the characteristic of professional development orderly. A comparison by working experiences as a whole was differently with no significant. Considering each aspect, it was found that the characteristic of academic administration by head of learning area instructional with 11 years and above experiences have a higher leadership skill than head of learning area instructional with 11 years experiences was significantly different at the statistical level of .05.

Keywords : Instructional Leadership / Head Leadership of Learning Area

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันในระดับองค์กรหรือสถานศึกษา บุคคลที่มีความสำคัญในทุกๆ ด้าน คือ บุคคลที่มีภาวะผู้นำ เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ หากองค์กรหรือสถานศึกษาใดขาดบุคคลที่มีภาวะผู้นำ ย่อมจะส่งผลให้องค์กรนั้นๆ ประสบความสำเร็จได้ยาก บุคคลที่มีภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในองค์กรเป็นอย่างมาก หากกล่าวถึงสถานศึกษาคงไม่ใช่เพียงแต่ผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้นที่จำเป็นจะต้องมีภาวะผู้นำ แต่หมายรวมถึงหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ถือเป็นหน่วยงานระดับล่างสุดที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการ โดยจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับ Boonpirom, S. (2009, pp.20-22 quoted in Sensom, S., 2013, p.9) กล่าวว่า งานวิชาการคืองานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยงานย่อยๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น งานหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษาและงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ และการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการดำเนินงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน ประสานงานกับผู้บริหาร สถานศึกษาหรือฝ่ายงานต่างๆ ภายในสถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารงานและงานการสอนที่เกี่ยวข้องกับ ครูผู้สอนนั่นเอง ในการสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการให้กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง กระจายอำนาจการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ เปิดโอกาสให้บุคคลหรือหน่วยงานระดับล่างอย่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มีบทบาทในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เพราะจะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาทันต่อ เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้จะสามารถรู้และเข้าใจรายละเอียดของ ข้อมูลได้มากกว่า อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานและฝึก ทักษะในการบริหารงานให้กับผู้บริหารระดับล่างด้วยสอดคล้องกับ Boonprasert, U., & Chansupat, J. (2002, p.86 quoted in Jomsri, P., 2006, p.11) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ย่อมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย เพราะหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีอำนาจในการ ตัดสินใจ วางแผน อำนาจการและมอบหมายงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้จึงต้องสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่มีความเป็นผู้นำหรือใช้ภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำที่ดี ซึ่งจะส่งผล ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานภายในโรงเรียนได้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับ Oobhiang, B. (2006, pp. 40-41) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สามารถ ใช้ภาวะผู้นำของตนในการบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติ งาน อาทิเช่น มอบหมายงานให้ครูรับผิดชอบและติดตามการปฏิบัติงานช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครูในการทำ ผลงานทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ผลการพัฒนาการศึกษาไทยที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะของ ผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ พัฒนาการสมวัยของเด็กกลดลง ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ ขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อเทียบกับนานาชาติประเทศยังอยู่ในลำดับที่ต่ำและ ทักษะของกำลังแรงงานยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ อีกทั้งยังต้องมีการวิเคราะห์บทวน เป้าหมายและสาขาการผลิตและคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษา นอกจากนี้ประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนต่ำกว่ามาตรฐาน การจัดสรรอัตราากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีข้อบกพร่อง ขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับนานาชาติมีอันดับลดลง สมรรถนะด้านการศึกษา ของประเทศไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579) สอดคล้องกับ Kilenthong, W. (2017, p.๑) กล่าวว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐาน (O-NET) หรือผลการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ของเด็กไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ วิชาที่มีผล การทดสอบต่ำที่สุดสองวิชาคือ วิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขึ้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมพบว่า ผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยรวม ระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมระดับประเทศ หากวิเคราะห์ผลการทดสอบจำแนกตามกลุ่ม สาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ สามที่ผ่านมา พบว่า ตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนจำนวนมากไม่ผ่านการประเมิน คือตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของผู้เรียน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวบ่งชี้ที่ 5 คือกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องมีผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะงานวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน การที่ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) มีแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยต่ำ ถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของสถานศึกษาและจำเป็นต้องพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน เพราะความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแล้วยังขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้งานวิชาการของโรงเรียนประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนนำผลข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน มาตรการ ปรับปรุงกระบวนการบริหารงานวิชาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบและคิดหาวิธีการส่งเสริมพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบสามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยใน 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ คุณลักษณะด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ คุณลักษณะด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ คุณลักษณะด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2560 จำนวน 302 โรงเรียน จำนวน 1,853 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2560 จำนวน 317 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ (Krejcie, & Morgan) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ตามสัดส่วนของประเภทของสถานศึกษา

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น จำแนกเป็น

1. ประเภทของสถานศึกษา
 - 1) โรงเรียนประถมศึกษา
 - 2) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 1) ประสบการณ์ 1-5 ปี
 - 2) ประสบการณ์ 6-10 ปี
 - 3) ประสบการณ์ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ
2. คุณลักษณะด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ
3. คุณลักษณะด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ
4. คุณลักษณะด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 302 โรงเรียน จำนวน 1,853 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 317 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ (Krejcie & Morgan) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ตามสัดส่วนของประเภทของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

ตอนที่ 2 ถามภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 เมื่อพิจารณารายด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88
2. คุณลักษณะด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88

3. คุณลักษณะด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89

4. คุณลักษณะด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open-ended question)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ จำนวน 317 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.42 โดยได้รับคืนจากโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 235 ฉบับ และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 77 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

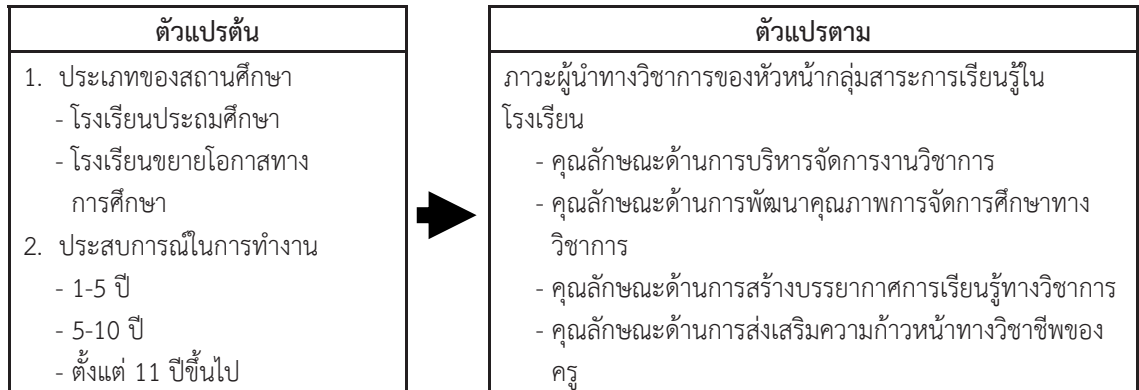
ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

3.2 เปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยในภาพรวม

ข้อ	รายการ	จำนวนครู (n=242)		ระดับความ ต้องการพัฒนา	อันดับ ที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ	3.82	0.43	มาก	2
2	คุณลักษณะด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ	3.75	0.45	มาก	3
3	คุณลักษณะด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ	3.83	0.45	มาก	1
4	คุณลักษณะด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู	3.70	0.45	มาก	4
รวมเฉลี่ย		3.78	0.39	มาก	

1.1 ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.02) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการให้กับผู้เรียน ($\bar{X}$ = 3.97) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้คำแนะนำการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 3.60)

1.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.89) รองลงมา คือ เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 3.87) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบและประเมินความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ($\bar{X}$ = 3.63)

1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้มีการตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานทางวิชาการของนักเรียนและจัดทำป้ายนิเทศทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.91) รองลงมา คือ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทางด้านวิชาการ ($\bar{X}$ = 3.89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 3.73)

1.4 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาทางวิชาชีพให้กับครู ($\bar{X}$ = 3.90) รองลงมา คือ สนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 3.84) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดประกวดผลงานหรือนวัตกรรมพร้อมมอบรางวัลให้กับครู ($\bar{X}$ = 3.36)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาประเภทต่างกัันมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ในภาพรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องสนับสนุนให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เรื่องสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา เรื่องความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนและเรื่องทักษะในการบริหารจัดการงานวิชาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบเพื่อสนองนโยบายการศึกษาของโรงเรียน

2.1.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาการเรียนการสอนและเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย

2.1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ทางวิชาการ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องสนับสนุนให้มีการตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานทางวิชาการของนักเรียน และเรื่องจัดทำป้ายนิเทศทางวิชาการ และสนับสนุนให้จัดมุมวิชาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่รับผิดชอบเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

2.1.4 ด้านส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องส่งเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาทางวิชาชีพให้กับครู เรื่องพัฒนาครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เรื่องทักษะในการสร้างครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ เรื่องสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมอย่าง

ต่อเนื่อง เรื่องสนับสนุนให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ เรื่องแนะนำให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้งานที่รับผิดชอบ เรื่องการยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลหรือสร้างแรงจูงใจให้ครูที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี เรื่องสนับสนุนทรัพยากรในการใช้พัฒนาการเรียนการสอน เรื่องกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูหาวิธีการสอนแบบใหม่ เรื่องกระตุ้นให้ครูมีความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเรื่องจัดประกวดผลงานหรือนวัตกรรมพร้อมมอบรางวัลให้กับครู

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการในรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไปมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ โดยภาพรวม พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี

2.2.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาการ โดยภาพรวม พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.3 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.4 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู โดยภาพรวม พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความเป็นผู้ในด้านวิชาการ ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ คอยอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา คำแนะนำกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบและนำผลการประเมินนิเทศติดตามครูในกลุ่มสาระไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Promsawat, M. (2012) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มสาระโรงเรียนพิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูล” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการศึกษาด้านวิชาการพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนพิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูล” มีพฤติกรรมผู้นำ ด้านวิชาการอยู่ในระดับปฏิบัติ “มาก” มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสนองตอบนโยบายการศึกษา มีความสามารถในการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนและโรงเรียน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยใน 3 ลำดับแรก ได้แก่

1.1 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนให้มีการตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานทางวิชาการของนักเรียนและจัดทำป้ายนิเทศทางวิชาการ ทั้งนี้เนื่องมาจากบรรยากาศการเรียนการสอนมีส่วนช่วยใน

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้แสดงถึงความรู้ความสามารถ เป็นการผลักดันให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมาให้เป็นที่ประจักษ์ ดังนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญและมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Karun, T. (2017) ที่ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยศึกษาศาสตร์ขอนแก่น-หนองย่างเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ตามลำดับและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Junthiwas, P. (2003) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายคู่ระหว่างการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนกับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนพบว่า การจัดที่ให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานและสร้างสรรค์ผลงาน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ การตอบสนอง การจัดระบบ การเห็นคุณค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากงานด้านวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยและหลากหลาย สามารถส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามสติปัญญา ศักยภาพ ความถนัดของผู้เรียนและปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานวิชาการ จะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลาสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Peerawong, S. (2009) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในตำบลโป่งงาม ด้านวัสดุอุปกรณ์ได้มีการจัดหาเครื่องมือ สื่อเทคโนโลยีมีความทันสมัย มีความซับซ้อนตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอน มีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว อีกทั้งควรหมั่นดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นให้สามารถใช้งานได้และมีอายุการใช้งานได้นาน ดังนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จึงต้องมีการวางแผนการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้และประเมินผลการ ใช้แหล่งเรียนรู้ให้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

1.3 ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางวิชาชีพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุในหลักสูตรสถานศึกษาและตามความมุ่งหวังของสังคม ดังนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำ ย่อมมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้ดีขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wisetthaksin, S. (2016) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครูด้านคุณภาพและวิธีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โรงเรียนหนองเรือวิทยา ดังนี้ การพัฒนาครูให้มีคุณภาพต้องแสวงหา

ความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสนับสนุนให้ครูมีทักษะ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้น ถ้าครูมีความรู้เพิ่มขึ้นก็จะทำให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากจากโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่างกัน มีกระบวนการดำเนินงานวิชาการด้วยเทคนิควิธีการที่ต่างกัน อีกทั้งโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้รับงบประมาณน้อย ขาดแคลนครู มีทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์เพื่อการบริหารงานด้านวิชาการน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Piyaom, A. (2006) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานศึกษาที่มีการเปิดสอนระดับแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการศึกษา บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ประเภทของสถานศึกษาต่างกันมีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเช่นนี้เพราะว่าอาจเนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวนครูในกลุ่มสาระที่รับผิดชอบน้อย ภาระงานที่รับผิดชอบมีมาก ทำให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการไม่ต่อเนื่อง จึงส่งผลให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาของโรงเรียนต่างจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phokham, S. (2013) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดัดดิลก จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า โรงเรียนที่จำแนกประเภทการจัดการศึกษาที่ต่างกันมีสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.1.2 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเช่นนี้เพราะว่าอาจเนื่องจากสภาพแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษา ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการมากนัก การประชาสัมพันธ์ การประกาศเกียรติคุณการจัดแสดงผลงานให้กับนักเรียนที่มีผลงานดีและสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียนเท่าที่ควร ดังนั้น โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีภาวะทางวิชาการในด้านการสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lektuang, P. (2011) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีอาคารสถานที่เพียงพอ มีความพร้อม

มากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสที่ขาดความพร้อมหลายประการ เช่น ขาดความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และอาคารทำให้การปรับปรุงพัฒนาสภาพการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ มีข้อจำกัดตลอดจนได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอเนื่องจากนักเรียนน้อย ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงมีนักเรียนมาก ได้รับเงินสนับสนุนเพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน

2.1.3 ด้านส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเช่นนี้เพราะว่าอาจเนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษามีทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมการพัฒนาครูต่างกัน การสนับสนุนส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการพัฒนาทางวิชาชีพของครูหรือให้ครูได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง อาจมีวิธีการพัฒนาครูที่ต่างกัน การยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลหรือสร้างแรงจูงใจให้ครูที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีกำลังในการสนับสนุนมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lektuang, P. (2011) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 10 ปี, 11-20 ปีและ 21ขึ้นไป มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม พบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีการสนับสนุนให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการ เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คุณภาพในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pombubpha, S. (2000) ศึกษาแบบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประสบการณ์ไม่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ จึงทำให้ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียน มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 1 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 1-5 ปีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเช่นนี้เพราะว่าอาจเนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย อาจจะบรรจุแต่งตั้งเข้ามาใหม่ ความคล่องตัวในการทำงานด้านวิชาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบยังมีน้อย การรับรู้ปัญหาและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยังขาดความประสบการณ์และความชำนาญ ส่งผลให้ความสามารถในการเป็นผู้นำทางวิชาการในเรื่องการบริหารจัดการงานวิชาการน้อยกว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chalermasuk, C. (2003) ศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารระดับปฐมวัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่รับรู้ในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มี

ประสบการณ์การบริหารระดับปฐมวัยตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปจะได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัย จึงทำให้รับรู้และเข้าใจมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารระดับปฐมวัยน้อยกว่า 4 ปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนควรให้คำแนะนำการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนา
ความสามารถของครูในการบริหารจัดการงานวิชาการให้สูงขึ้น
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนควรนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบและประเมินความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษาทางวิชาการให้สูงขึ้น
3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูใน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ
4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนควรจัดประกวดผลงานหรือนวัตกรรมพร้อมมอบรางวัล
ให้กับครู เพื่อสร้างขวัญกำลังใจที่ดีให้กับครูในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย

References

- Boonpirom, S. (2009). **Academic Administration**. Bangkok : Book Point.
- Chalermasuk, C. (2003). **Roles of school principals in administration of academic affairs in
early childhood level in government primary schools in the lower-northern
region of Thailand**. Master thesis Naresuan University.
- Jomsri, P. (2006). **Leadership of the head of learning area: case study of Mathayomwatsing
School**. Master thesis Siam University.
- Junthiwas, P. (2003). **Environmental management and instructional climate relating
student affective domain in primary schools of Ratchaburi Province**.
Master thesis Silpakorn University.
- Karun, T. (2017). Management of environment which supported students learning in basic
school, in Subsanun-Nongyangsuea School group under Saraburi Primary Educational
Service Area Office 2. **Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology**, 3(1), 187-
197.
- Kilenthong, W. (2017). **Thailand education state in 2015-2016: the need for competition
and decentralizing in Thailand education system**. Bangkok : 21st Century.
- Lektuang, P. (2011). **Academic leadership of the school administrators under the Office of
Suphunburi Educational Service Area 2**. Master thesis Burapha University.

- Office of the Education Council. (2017). **Synopsis of the National Scheme of Education BE 2560-2579**. Bangkok : Prikwangraphic.
- Oobhiang, B. (2006). **Leadership of department heads as viewed by Samakkhiwitthayakom school teachers under Office of Educational Service Area 1, Chiang Rai Region**. Master thesis Chiang Rai Rajabhat University.
- Peerawong, S. (2009). **Learning resource management of basic education schools in Pongngam, Maesai district, Chaingrai Province**. Independent Study Chiang Rai Rajabhat University.
- Phokham, S. (2013). **A study of academic administration of school administrator in One Tambon One School Project in Sukhothai Province**. Master thesis Naresuan University.
- Piyarom, A. (2006). **A study of leadership and school effectiveness of schools under the Office of Basic Education Commission in the Eastern Educational Region**. Master thesis Burapha University.
- Pombubpha, S. (2000). **The study of leadership types of primary school principals under the Office of SaKao Provincial Primary Education**. Master thesis Burapha University.
- Promsawat, M. (2012). **Leader behavior of the head learning content groups in Wisetchaichan Tantiwitayaphum School under the Educational Service Area Office 5**. Minor thesis Prince of Songkla University.
- Sensom, S. (2013). **Leadership of school administrators in the Office of Petchaburi Primary Educational Service Area 1**. Independent Study Naresuan University.
- Supervision, Monitoring and Evaluation for Educational Provision. (2017). **Analysis of 3rd round external quality assessment report of quality and standard development in basic education school project for school internal quality assurance in 2561 academic year**: document number 04159/1410.
- Wisetthaksin, S. (2016). **The guideline for teacher practice development in basic education standard for school internal quality assurance in Nongruewittaya School**. Nakhompathom : Teachers and Basic Education Personal Development Bureau.